

Macron begraaft het multiculturalisme

Posted on 5 september 2020 by Kleis Jager

Als presidentskandidaat zei Emmanuel Macron op een meeting in Lyon dat ‘de Franse cultuur’ niet bestaat. ‘Er bestaat alleen een cultuur in Frankrijk’, ging hij verder. ‘En die is heel divers.’

Toen, in februari 2017, paarde het staatshoofd zijn economische liberalisme nog aan een nadrukkelijk zonnige kijk op immigratie. Nieuwkomers hebben voor de vergrijzende, vermoeide Europese naties louter voordelen. Over de culturele eigenaardigheden die voor spanningen zorgen, hoorde je hem eigenlijk nooit.

Maar de president is van zijn multiculturele geloof gevallen. Wie cynisch is, zou denken dat hij hier vooral politieke redenen voor heeft. Want de kans is groot dat Macron straks, als er weer presidentsverkiezingen zijn in 2022, in de tweede, beslissende ronde staat. Goed mogelijk ook dat Marine Le Pen in die finale opnieuw zijn tegenstander is. Of wie weet wordt het een andere populistische kandidaat. Hoe dan ook, linkse kiezers verleiden heeft in deze omstandigheden weinig zin. Die stemmen toch wel op hem. Het loont veel meer om veel aandacht te geven aan de

rechterflank.

1300 probleemwijken

Waarschijnlijk heeft Macron, eenmaal in het Élysée, ook gezien dat de problemen groter zijn dan hij dacht. Frankrijk telt ongeveer 1300 wijken of zones die eerst *Zones Urbaines Sensibles* (ZUS) werden genoemd en die nu te boek staan als 'prioriteitswijken', *Quartiers Prioritaires* (QP). In veel van die buurten – waar ongeveer vijf miljoen mensen wonen – is het islamisme een duidelijk zichtbare, dominante factor geworden.

Er wordt daarom steeds vaker gesproken van '*territoires perdus de la république*', de gebieden die verloren gingen voor de republiek. Ook personen van wie je het niet zou verwachten gebruiken die uitdrukking. Macron's voorganger Hollande bijvoorbeeld liet zich in een achter-de-schermen-boek van de journalisten Fabrice LHomme en Gérard Davet ontvallen erg pessimistisch te zijn. Volgens hem staan *les quartiers* zelfs op het punt om zich de facto af te scheiden van de rest van het land.

In februari dit jaar kondigde Macron op bezoek in achterstandswijk in Mulhouse maatregelen aan om het 'islamistische separatisme' te bestrijden. Dat was opmerkelijk, ongekend eigenlijk. Maar niet lang na dit bezoek kwam de lockdown en had iedereen andere dingen aan zijn hoofd. Vrijdag pakte Macron het thema weer op. Toevallig net in de week dat het ook grote proces van de aanslagen van 2015 is begonnen.

In het Panthéon

Dat deed Macron tijdens een ceremonie in het Panthéon, de voormalige kerk in Parijs waar alle grote zonen en – en steeds meer dochters – van de natie een erebegraafplaats hebben. Rousseau ligt er, Voltaire, Victor Hugo, Marie Curie, Jean Moulin, Simone Veil. Officieel was het de bedoeling om stil te staan bij de geboorte van de Derde Republiek – het begin van het moderne Frankrijk eigenlijk – op 4 september 1870. Maar Macron greep de gelegenheid aan om duidelijk te maken dat er wel degelijk een Franse cultuur bestaat. Wie Frans is, zo zei hij om te beginnen, accepteert dat zijn religie kan worden bespot.

Frans zijn, betekent de vrijheid liefhebben, zo formuleerde Macron het letterlijk. 'De vrijheid garandeert dat je kunt geloven en niet geloven. Het is een vrijheid die niet

los valt te zien van de vrijheid van meningsuiting die zich uitstrekt tot het recht op blasfemie.' Aangekomen bij de tweede pijler van het devies van de republiek, gelijkheid, benadrukte Macron dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn.

'We blijven van standbeelden af'

Met andere woorden, wie hier anders over denkt, is niet Frans. Of niet echt. Hij of zij kan misschien Franse identiteitspapieren hebben, maar dat is niet voldoende. Een natie is een 'geestelijk principe' volgens de negentiende-eeuwse historicus Ernest Renan. Het kan alleen bestaan als burgers het verleden koesteren en de bereidheid hebben samen verder te gaan om de erfenis door te geven.

Volgens Macron zal er in Frankrijk nooit plaats zijn voor degenen die, vaak in naam van een God, de regels van een groep aan de meerderheid willen opleggen. 'De republiek is één en ondeelbaar en zal geen enkel separatistisch avontuur toelaten.' Voor een gehoor van vers genationaliseerde burgers zei Macron dat de Franse geschiedenis een *bloc* is. Dat wil zeggen: Alles hoort er bij, de hoogte- en de dieptepunten. 'Daarom blijft de Republiek van standbeelden af. Je kunt niet voor een deel van Frankrijk kiezen, je kiest voor Frankrijk.'

Dat hoge woord is er dus uit. Het is niets minder dan een officiële erkenning van het feit dat multiculturalisme ongewenst is en zelfs bestreden moet worden. Macron lijkt het ideaal van assimilatie – dat in het laatste kwart van de vorige eeuw werd vervangen door integratie – tot leven te willen wekken.

Republikeins Handvest

Nu is het afwachten wat dit allemaal concreet gaat betekenen, of deze manoeuvre – die zich ook richt tegen geweldscriminaliteit en de aanvallen op gezagsdragers – meer is dan een sterk staaltje communicatie.

Deze herfst zal een wetsontwerp het licht zien dat in teken staat respect en burgerschap. Verenigingen op culturele – maar in feite religieuze grondslag – die subsidie ontvangen, zullen een 'Republikeins Handvest' moeten tekenen. Zondigen zij tegen de principes van dit document, dan stopt de subsidie.

Het is afwachten wat precies in het handvest is opgenomen. Maar gezien de speech in het Panthéon kan nu niemand nog om de gewetensvrijheid (de vrijheid om te

geloven wat je wil) en de gelijkheid tussen mannen en vrouwen heen.

Volgens het *Rassemblement National*, de partij van de familie Le Pen, zullen salafisten het niet echt benauwd krijgen van een handvest. En

waarschijnlijk staat islamitische huiswerkclubs in de banlieue – in feite koranscholen – niets in de weg om in dat geval aan te kloppen bij sponsors in Qatar, Turkije of Saoedi-Arabië.

Maar, zou je kunnen zeggen, het punt is in dan ieder geval gemaakt. Van ontkenning is geen sprake meer.